

Arkivnr: 2018/16486-29

Saksbehandlar: Eli Nes Killingrød, fylkesrådmannen, Sogn og Fjordane

Saksframlegg

Saksgang	Saknr.	Møtedato
Utval		
Fellesnemnda		13.03.2019

Uttale om fylkeskommunane sine budsjett og økonomiplanar 2019**Prosjektleiar rår fellesnemnda til å gjere slikt vedtak:**

Fellesnemnda konstaterer at:

- Vedtekne «Budsjett 2019/økonomiplan 2019-22» for høvesvis Hordaland fylkeskommune og Sogn og Fjordane fylkeskommune er begge i tråd med god økonomiforvaltning.
- Begge planane har i seg økonomiske element som vil utfordre driftsøkonomien i nye Vestland fylkeskommune. Desse utfordringane vil fellesnemnda ha fokus på i arbeidet med budsjettet for 2020 og tilhøyrande økonomiplan.

Vedlegg:

- Hordaland fylkeskommune - Budsjett 2019/økonomiplan 2020-2023.
- Sogn og Fjordane fylkeskommune - Budsjett 2019/økonomiplan 2020-2023.
- KS si oversikt over nøkkeltal for gjeld, netto driftsresultat og disposisjonsfond for fylkeskommunane 2017.

Rune Haugsdal
prosjektleiar*Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.*

Prosjektleiar, 01.03.2019

1.0 Bakgrunn for saka

I inndelingslova § 26 heiter det:

«Fellesnemnda skal ta hand om det førebauande arbeidet med økonomiplanen og med budsjettet for det første driftsåret etter at samanslåinga eller delinga som nemnt i § 3 andre ledd bokstav b, er sett i verk. Nemnda skal i sin verkeperiode gi fråsegn til departementet om årsbudsjetta og økonomiplanen for dei kommunane eller fylkeskommunane saka gjeld.»

Dette er andre året det vert laga ei slik fråsegn til departementet. I fjor hadde saka både eit internt og eit eksternt føremål. Då var det, i tillegg til å støtte departementet sitt behov for innsyn, vesentleg å sikre at partane fekk tilstrekkeleg innsikt i den økonomiske situasjonen til kvarandre og fekk høve til å kome med innspel på planlagde disposisjonar som medførte unødvendig auka belastning på den framtidige fellesøkonomien. I år vert det interne behovet for innsyn i stor grad stetta gjennom den felles budsjettprosessen som no er starta opp – og der fellesnemnda som finansutval set i førarsete for gjennomføringa.

For ordens skuld gjer vi likevel merksam på at fellesnemnda kan krevje statleg «lovlegheitskontroll» av eitt eller begge budsjettvedtaka, i tråd med kommunelova § 60, om denne saka skulle gje grunnlag for det.

2.0 Oppbygging av saksframstillinga

Saksframlegget følgjer same struktur som i fjor, med vekt på følgjande hovudpunkt:

- Kort historisk oppsummering av den økonomiske situasjonen i dei to fylka
- Budsjettert utvikling i sentrale nøkkeltal
- Økonomiske utfordringar

2.1 Kort historisk oppsummering av økonomisk situasjonen i dei to fylka

KS har også i år gjort ei vurdering av fylkeskommunane sitt økonomiske handlingsrom. Vurderinga tek utgangspunkt i rekneskapstal for 2017. Nøkkeltala gjeldsgrad, tilgjengelege disposisjonsfond og netto driftsresultat var her indikatorar.

Ei nærare konkretisering av nøkkeltala og utrekningane går fram av vedlegg 3 (KS si oversikt over nøkkeltala gjeld, netto driftsresultat og disposisjonsfond for fylkeskommunane 2017). KS oppsummerte sine funn i følgjande tabell:

	Samlet vurdering av øk. handlefrihet	Gjeld			Disp.fond			Netto driftsres.		
		under 60 pst	60-90 pst	over 90 pst	10 pst el mer	5-10 pst	under 5 pst	5 pst el mer	3-5 pst	under 3 pst
Østfold	God	1			1					2
Akershus	God	1			1					2
Hedmark	God	1			1			1		
Oppland	Moderat	1			1					3
Buskerud	Moderat		2			2				3
Vestfold	Moderat		2		1					3
Telemark	Moderat		2		1					2
Aust-Agder	Moderat		2		1					2
Vest-Agder	God	1				2		1		
Rogaland	Moderat			3	1					2
Hordaland	Begrenset			3			3			3
Sogn og Fjordane	God	1			1			1		
Møre og Romsdal	Moderat		2			2				3
Sør-Trøndelag	Moderat			3	1					2
Nord-Trøndelag	Moderat		2			2				3
Nordland	God	1			1					2
Troms	Moderat	1				2				2
Finnmark	Begrenset		2				3			3

Tabellen viser same bilde som i fjor, at Hordaland og Sogn og Fjordane ligg i kvar sin ende av KS sin skala. I følgje desse indikatorane vert Hordaland sin handlefridom vurdert som «begrenset», medan Sogn og Fjordane sin er «god». Dette bakteppet er det rimeleg å ta omsyn til ved vurdering av disposisjonane som er gjort i dei to budsjett/økonomiplanvedtaka som er tema i denne saka.

2.2 Budsjettert utvikling i sentrale nøkkeltal

Denne gjennomgangen tek utgangspunkt i Hordaland fylkeskommune (HFK) sitt oppsett for oppsummering i sentrale budsjettstorleikar og nøkkeltal ved inngangen (2019) og utgangen (2022) av planperioden, samanlikna med tilsvarande tal for Sogn og Fjordane fylkeskommune (SFJ). Absolutte tal i mill.kr.

SFJ		NØKKELTAL	HFK	
2019	2022		2019	2022
-1,5%	-4,5%	Netto driftsresultat	0%	-0,3%
2 363	2 257	Frie inntekter	6 637	6 632
2 453	2 284	Netto driftsutgifter	5 785	5 528
887	1 864	Årlege investeringar	4 285	2 544
188	1 108	Lånefinansiering	1 233	1 019
2 445	4 171	Totalgjeld	11 337	11 385
79,2%	125,6%	Gjeldsgrad	114%	115%
59	111	Renteutgifter	242	315
87	112	Avdragsutgifter	621	736
6,2%	9,9%	Kapitalutgifter i % av frie inntekter	13%	15,8%

2.2.1 Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er det mest sentrale nøkkeltalet i kommuneøkonomien, og viser kva som står att når alle drifts- og kapitalutgifter er dekkja. Teknisk berekningsutval tilrår at dette nøkkeltalet over tid bør ligge på om lag 4% for fylkeskommunane. Historiske tal viser at Sogn og Fjordane og dels Hordaland har hatt gode netto driftsresultat over tid, og begge rekneskapane vart gjort opp med overskot for 2018. I tabellen over ser vi at SFJ sitt budsjetterte netto driftsresultat er negativt i planperioden, medan HFK ligg på rundt 0 %. Målt i netto driftsresultat har begge fylkeskommunane ein utfordrande økonomisk situasjon. Den reduserte handlefridomen kjem i første rekke av høge investeringsambisjonar, og gjennom dette auka kapitalutgifter, i begge planane.

2.2.2 Frie inntekter

SFJ har hatt ein større reduksjon i sine frie inntekter som følgje av nytt inntektssystem frå 2015. Med bakgrunn i dette viser tabellen ein nedgang i frie inntekter i planperioden. For HFK er det føresett om lag same nominelle inntektsramme for heile perioden.

2.2.3 Netto driftsutgifter

Begge fylkeskommunane budsjetterer med ein nedgang i netto driftsutgifter i planperioden. Dette har dels samanheng med at ein større del av tilgjengelege inntekter må nyttast til kapitalutgifter, samt at SFJ budsjetterer med ein mindre nedgang i frie inntekter. Dette betyr i praksis at nettorammane til tenesteyting vert redusert tilsvarande.

2.2.4 Årlege investeringar

Årlege investeringar er høvesvis store i begge økonomiplanane. Den høge lånegjelda medfører at dei årlege rente- og avdragsutgiftene vert ein stor belastning, noko som igjen påverkar handlingsrommet i driftsøkonomien. For å lette noko av presset på lånegjelda, vil det vere aktuelt å både vurdere tidsforskyvingar av investeringsprosjekt, og som siste alternativ vurdere om alle prosjekta som ligg i den samla økonomiplanen kan gjennomførast.

2.2.5 Lånefinansiering

Både SFJ og HFK har stor grad av ekstern finansiering av investeringane. SFJ nyttar mellom anna fondskapital som følgje av salet av Fjord1, medan HFK har eit vesentleg innslag av bompengefinansiering og tilskot til byveksttale for Bergen - Miljøløftet. I tillegg kjem tilskot til rassikring og mva-kompensasjon frå staten, eksterne tilskot og eventuelt driftsmidlar frå eige driftsbudsjett. Restfinansieringa skjer i form av låneopptak.

Utviklinga over tid kjem best til uttrykk i indikatorane totalgjeld og gjeldsgrad (netto lånegjeld i % av driftsinntekter), og kapitalutgiftene er eit uttrykk for kor belastande denne gjelda er for den samla driftsøkonomien.

2.2.6 Totalgjeld - gjeldsgrad og kapitalutgifter

HFK budsjetterer med ei samla gjeld på om lag 11,8 mrd. kr ved utgangen av planperioden, tilsvarande for SFJ er 4,1 mrd.kr. Investeringa til nytt fylkeshus i Hordaland på brutto om lag 1 mrd kr er då ikkje lagt inn i tala.

Gjeldsgraden viser forholdet mellom den samla gjelda og driftsinntektene i fylkeskommunen. «Tommelfingerregelen» er at denne indikatoren ikkje bør overstige 60-70%. HFK har ei gjeldsgrad som ligg om lag stabilt på 115% i planperioden, medan SFJ si budsjetterte gjeldsgrad aukar frå 79% i 2019 til 126% i slutten av perioden. Dette er uttrykk for at HFK alt har etablert ei svært høg lånegjeld sett i høve til driftsinntektene, medan SFJ har ei moderat lånegjeld ved inngangen til planperioden, men ekspansive investeringsplanar.

Høg gjeldsgrad indikerer ein økonomisk balanse som er sårbar for endringar i rente- og inntektsnivå.

I gjeldande dokument budsjetterer SFJ med kapitalutgifter på 9,9% av dei årlege frie inntektene i 2021. Tilsvarende tal for HFK er 15,8%.

3.0 Økonomiske utfordringar

Begge planane har i seg økonomiske element som vil utfordre driftsøkonomien i seinare planperiodar. Gjennomgangen av dei økonomiske indikatorane i punkt 2 viser at det ligg fleire økonomiske utfordringar i dei gjeldande plandokumentane.

Dei største utfordringane kan oppsummerast i følgjande punkt:

- Høgt investeringsnivå, med tilhøyrande auke låneopptak og kapitalutgifter
- Nye båt- og bussanbod/ferjekontraktar, med nye miljøkrav/-ønskje
- Vedlikehaldsetterslep på fylkesveg
- Gjennomføring av tunnelsikkerheitsforskrifta.

Desse utfordringane har Fellesnemnda med seg i arbeidet med budsjettet for 2020 og tilhøyrande økonomiplan som no har starta opp.

4.0 Prosjektlear si tilråding

Med bakgrunn i saksframstillinga vert fellesnemnda rådd til å gjere følgjande vedtak:

Fellesnemnda konstaterer at:

- a) Vedtekne «Budsjett 2019/økonomiplan 2019-22» for høvesvis Hordaland fylkeskommune og Sogn og Fjordane fylkeskommune er begge i tråd med god økonomiforvaltning.
- b) Begge planane har i seg økonomiske element som vil utfordre driftsøkonomien i nye Vestland fylkeskommune. Desse utfordringane vil fellesnemnda ha fokus på i arbeidet med budsjettet for 2020 og tilhøyrande økonomiplan.

Vedtaket vert sendt Kommunal- og moderniseringsdepartementet som fellesnemnda si samla fråsegn om årsbudsjetta og økonomiplanen.